

sv. Marku v Benedkah, okoli leta 1470. iznajdel podnožnike (Orgel-Pedal); leta 1836. pa so našli 2 podnožniške piščali z letnico 1418: toraj so bili podnožniki že pred v navadi.

1475. leta je naredil Rothenburger v Norinberg-u velike orgle, je prikrajšal še takrat zelo dolge podperstnike in je obložil poglasnike (zgornje kratke podperstnike) z slonokostenimi, celoglasnike (dolenje dolge podperstnike) pa z črnimi lesenimi ploščicami.

Leta 1483. je postavil Štefan orgle v stolni cerkvi v Erfurt-u, 1499. pa Henrik Kranz velike orgle v cerkvi sv. Blaža v Brunsviku.

Proti koncu 16. stoletja se nahajajo že mojsterske orgle, p. leta 1576. izdelane orgle v mestu Bernau na 60 spremenov. Imenitne velikanske orgle v Gröningu, ki so jih blizo 100 let izdelovali, so bile leta 1596. dodelane. K poskušnji in posvečevanju teh orgel je bilo povabljenih 53 slovečih organistov iz bližnjih in daljnih krajev. Stroški tega posvečevanja so stali 3000 tolarjev.

(Dalje prib.)

Pravopisje v ljudskih šolah.

(Dalje.)

Da se ne more precej prvega pol leta pri učencih v prvem razredu tako veliko popraševati pri pravopisnih vajah, se lahko razumē. Dovolj je že storjenega, ako so učenci tako dalječ, da zamorejo berilne vaje z malimi čerkami iz „Abecednika“ brez napak prepisati, ali pa druge take vaje, ktere učitelj sam na tablo zapiše. Pozneje še le, kadar jim že branje nekoliko gladkeje teče, in jim je tudi že roka nekoliko lahkejša, naj se pričnejo vaje z njimi tako, da jih po narekovanju zapisujejo. En učenec naj na šolsko tablo narekovane besede piše, drugi pa naj pišejo za njim v svoje zvezke ali pa na tablice. Potem pa naj se narekovanje popravlja. Od začetka naj učitelj k takim vajam le enozložne besede rabi in naj polagoma in modro stopa, od prostega do zloženega. Pri takih vajah bo učitelj otrokom razjasnil, da nam je potreba k zlaganju besed glasnic in tihnic. Povedal jim bo, da ima vsaka beseda po eno, dve ali več samoglasnic in jim tudi pojasnil, da se taka beseda potem eno-, dvo- ali pa več zložna beseda

imenuje, kar je pri delitvi besed, ako jih moramo na koncu verste pretergati, treba vediti. Poglavitno pravilo „razdeli besedo na koncu verste, kadar jo moraš pretergati, po zlogih in kakor jo v govorjenju prav ločiš“, mora učitelj že v prvem razredu zato učencom povedati, ker jim je treba večkrat pri takih narekovavnih vajah besedo na koncu verste razdeliti. Ako se pridruži k takim vajam drugega pol leta, kadar so se učenci naučili že tudi velike pismenke pisati, še raba velikih začetnih čerk v začetku spisa in po piki, je zadostno za prvi razred, kar spada v ta predmet.

Nikdar pa naj ne pozabi učitelj, da vaja stori mojstra. Zatoraj naj svoje učence zdaj s tem vadi, da jim sam kaj na tablo piše in jim prepisovati veli, ali naj kak učenec narekovane besede na tablo piše in drugi za njim prepisujejo, ali pa naj jim dá prepisati kako berilno vajo, ktere se znabiti ravno iz glave uče.

Da bojo pa otroci take vaje brez napak pisali ali prepisovali, naj učitelj posebno skerbi. Zatoraj naj take naloge vse skerbno pregleda, sicer bi otroci kmali lahkomišno s takimi vajami počenjali, misleči, da je vse eno, ali prav ali napak pišemo, saj nihče ne vidi. Ako toraj učitelj vse take vaje skerbno pregleda, pridnega pohvali, tožljivega in lahkomišnega, pa po zasluženju graja, se otroci navadijo pri vsaki reči bolj paziti in skrbeti, da se prav naredi, in se tako večkrat obvarujejo lahkomišnosti, ktera se pri otrocih včasih tako vkorenini, da se ne more nič več ali pa prav težko odpraviti; to pa je zadržek vsega napredka.

Tako napredvanje velja po vseh razredih. Včasih naj dá učitelj narekovavne naloge, ktere so učenci iz drugega razreda pisali učencom iz tretjega razreda, da jih pregledajo in napačke zaznamovajo. Tako ravnanje koristi potem tudi učencom tretjega razreda, ker čutijo, da so s tem nekako počasteni in se bolj poganjajo, kateri bo boljše svoj posel doveršil. Take popravljene naloge, ako je učitelj prepričan, da so dobro popravljene, naj se dajo učencom zopet nazaj, da razvidijo, kaj so napčnega naredili. Da se pa učitelj prepriča, da so učenci napake resnično pregledali, naj jim dá, da po svoji previdnosti napačne besede na drugo stran naloge še enkrat prav prepisejo, ali pa, da vso nalogo še enkrat spišejo.

(Konec prih.)